

Més presència antiga de la Nació Catalana a Malta: Bernat de Pax

Autor: Miquel Ques

Data de publicació: 12-01-2026

En Miquel Ques ens exposa que el mallorquí Bernat de Pax va rebre del rei Joan II unes terres a Sicília i un feu a l'illa de Malta, dit «La Culea», a les darreries del segle XV.

La presència catalana a Malta durant tants de segles ha deixat, amb el pas del temps, traces clarament manifestes en tots els àmbits, des de tots els caires i per tot allà on es vulgui veure[1].

Com és sabut, i quant a personatges coneguts i rellevants de la Nació Catalana establerts a l'illa de Malta, cal recordar els mestres de l'Orde de Malta com Rafael Cotoner, Nicolau Cotoner, Ramon Rabassa de Perellós o Ramon Despuig; els bisbes de Malta Joan Eixemenó, Joaquim Cànaves i Bartomeu Rull, o el viceprip de Malta Jaume Rull[2]. Però també, i entre d'altres, hi ha també una infinitat de personatges i famílies de la nació que s'hi establiren, com els nobles de la família dels Montcada, els Cardona i molts d'altres que hi tingueren lligams de tot tipus: tant familiars, comercials, com militars.

A banda d'aquests personatges o famílies importants, cal insistir en aquesta traça evident que ve donada per una bona sèrie de cognoms catalans que es van instal·lar a l'illa de Malta amb el temps. Un cop establerts, alguns d'aquests cognoms van ser alterats o adaptats en la seva grafia. D'entre totes aquelles famílies voldria destacar, per exemple, el cas dels Inguanez/Desguanec al segle XV[3]. Però, un exemple més d'aquesta variació en els cognoms en aquell temps, el trobem en el cas de la família Pachs, o Pax[4], de l'illa de Mallorca, que donaren pas als Impax a Malta. Un membre d'aquesta família fou En Bernat de Pax que fou vicealmirall del regne, i que va ser regraciat per part rei Joan II amb motiu de la participació a guerra civil catalana (1462-1472).

En Bernat de Pax va ser un destacat militar, navegant i cabdill de la facció l'Almudaina, de la Ciutat de Mallorca, que ja tenia una bona posició i una sèrie de béns a la pròpia illa de Mallorca: cases i terres. Així i tot, amb la seva actuació decidida, prou activa i efectiva en favor del rei ?conjuntament amb els seus germans? a la guerra catalana contra el Consell del Principat, li significà rebre una sèrie de compensacions: terres, censals i una casa a Sicília, arrabassats a

rebels catalans. Però, a més, i d'entre altres donacions reials, cal destacar també el feu que rebé, anomenat «La Culea», ubicat a l'illa de Malta, no gaire lluny de Medina.

Son Pacs (Palma), vora la carretera de Sóller (ca.wikipedia.org).

Aquesta donació del feu fou expedida, a darreries de la guerra civil catalana, des de Figueres, el 15 de gener de 1472 i, posteriorment, ratificada des de Perpinyà, manant el rei metre'l en possessió el 9 de juliol de 1473. Una concessió reial efectuada malgrat la controvèrsia establerta aleshores, ja que les rendes d'aquest feu servien per pagar les nòmines dels oficials del castell de Malta. Unes terres que foren després heretades pels descendents i hereus de Bernat de Pax en temps del rei Ferran II[5].

Aquest altre exemple, ens mostra, un cop més, la importància de l'illa de Malta dins l'univers de la Nació Catalana, encara pendent de ser explorada en més profunditat i deteniment, per tal de fer emergir la petjada catalana en aquesta illa tan nostrada.

Miquel Ques

Notes

[1] Vg. BILBENY, J.: Redescobrint la Malta Catalana, Librooks, Barcelona, 2022.

[2] OLIVER MORAGUES, M.: "Mallorquines obispos de Malta y grandes priores de San Juan de Jerusalén", Memòries de l'Acadèmia Mallorquina d'Estudis Genealògics, 7 (1997), p. 8-16.

[3] BILBENY, J.: «Els Inguanez de Malta, provinents dels Guanech o Desguanech catalans», web de l'Institut Nova Història, 9 de setembre del 2019; <https://www.inh.cat/articles/Els-Inguanez-de-Malta,-provinents-dels-Guanech-o-Desguanech-catalans>.

[4] Pax és la derivació llatinitzada del cognom Pachs. Pachs és un cognom originari de Catalunya. Avui tenim l'exemple toponímic de Pacs del Penedès, anteriorment denominat Pachs del Penedès abans del canvi ortogràfic més que discutible.

[5] QUES, M.: "Bernat de Pachs, el béns de Sicília i el feu de Malta (1471-1479)", Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana, 79 (2023), p. 57-74.